

Súťaž – Obnova sídliskového a školského dvoru „Agátka“ v
Trnave

ÚVOD

Predmetom súťaže je návrh krajinársko - architektonického riešenia obnovy sídliskového a školského dvora „Agátka“ v Trnave.

Priestor obytného súboru vznikol v 70. rokoch 20. storočia, v roku 1982 bola otvorená Základná škola Spartakovská. V ostatných rokoch vznikala snaha o zatraktívnenie a využitie jednotlivých plôch v danom území pre aktívne vyžitie ako obyvateľmi sídliska, tak i žiakmi predmetnej základnej školy. Tieto plochy tvoria spádové oddychovo-relaxačné verejné priestory pre sídlisko Družba. Pre ich neúmernú dennú, a predovšetkým víkendovú vyťaženosť vyšším počtom návštevníkov zo širšieho okolia, sú zariadenia ihrísk značne opotrebované a potrebujú obnovu a doplnenie. Cez plochu verejného parku v terénnej depresii sú vedené komunikačné ťahy v smere obytný súbor V. Clementisa – centrum mesta. Drobná architektúra tu je uplatnená iba malým počtom lavičiek, chýbajú i zariadenia na voľnočasové aktivity z dôvodu požiadavky obyvateľov bytových domov z Hlbokej ulice o zachovanie pokojného bývania. Areál Základnej školy Spartakovská, ktorý sa nachádza v zníženom teréne na juhovýchodnej strane riešeného územia, sa má stať po dobudovaní podľa Koncepcie obnovy školských areálov mesta Trnava relaxačno-športovým areálom, ktorý má slúžiť nielen pre potreby výuky, ale v rámci sídliskových plôch aj pre regulované sprístupnenie verejnosti v čase mimo vyučovania a cez víkendy. Podľa platného Územného plánu mesta Trnava (Aktualizované znenie 2009) v znení neskorších zmien a doplnkov je riešený priestor zložený z viacerých funkčných plôch, pričom hlavnými sú verejná parková plocha, plochy obytného územia a plocha občianskej vybavenosti. Riešený priestor má silný potenciál stať sa komunitným centrom pre obyvateľov okolitých obytných zón, ktorý by zároveň naplnil funkciu mikroklimatickú, komunikačnú, ale najmä sociálno-spoločenskú.

FILOZOFICKO – KONCEPČNÉ RIEŠENIE „AGÁTKY“

Myšlienka samotného návrhu vychádza z názvu nášho projektu „Údolie pod Agátkou“. Jeho cieľom je prepojenie kopca Agátka s námestím v severnej časti a školským areálom prostredníctvom údolia ktoré vzniká medzi nimi. Koncept návrhu prepája jednotlivé zóny komunikáciami, čím vzniká jednotný priestor s mnohými funkciami, ktoré poskytujú obyvateľom miesto spoločných aktivít, oddychu, rekreácie a kvalitného obytného areálu v exteriéri, vďaka prispôsobeniu usporiadania plôch s vegetačnými a technickými prvkami. Údolie pod Agátkou sa vďaka tomuto zámeru má možnosť stať komunitným priestorom pre obyvateľov riešenej zóny. Spolupatričnosť a lokálpatriotizmus v „našej“ Agátke budú podporené nespočetnými možnosťami ako využiť priestor v blízkosti bydliska po celý rok. Estetika zrekonštruovanej Agátky v spojení s možnosťou využitia zrekonštruovaného areálu školy oživí mestský verejný priestor, otvorí ulice a dvory pre ľudí, vytvorí miesto pre stretnutia a zážitky. Ľudia dostanú možnosť na tejto ploche spolu organizovať či už pikniky, susedské burzy, trhy, športové aktivity, dni detí a podobne, alebo len tak zrelaxovať po náročnom pracovnom dni v parku alebo na detskom ihrisku. Vďaka areálu školy, ktorého rekonštrukciu si budú môcť deti vychutnať nielen počas vyučovacieho procesu, ale aj po jeho skončení spolu s rodičmi, vzniká dynamický priestor na aktívne využitie voľného času.

Pri návrhu sme brali do úvahy nielen požiadavky mesta, ale i návrhy obyvateľov a ich zvyky pri užívaní priestoru dnes i v minulosti, bezpečnosť daného exteriéru pre obyvateľov a žiakov. Rešpektovali sme pôvodné využitie jednotlivých zón, avšak modernou krajinou architektúrou sme jasne vymedzili komunikácie a priestor pre jednotlivé skupiny (rodiny s deťmi, mládež, peší, cyklisti, bežci, žiaci, psíčkari...). Ich spolunažívanie v tomto priestranstve je jasne definované a pri tom podporuje spoločne strávený čas.

Návrh je silne zasiahnutý snahou o moderný mestský priestor určený najmä na aktívne využitie. Netypické moderné prvky, ktoré v našich verejných zónach absentujú ako vodné hry, veľké preliezky, siete, či terasy vysunuté v korunách stromov spravia z Agátky originálny mestský exteriér. Celé územie je doplnené lavičkami, odpadkovými košmi a mobiliárom. Návrh počítá s osadením prvkov osvetlenia, ktoré dodajú návštevníkom pocit bezpečia a zároveň vyzdvihujú osvetľované prvky.

URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÉ POŽIADAVKY

- NÁVRH RELAX ZÓNY ZA DAŇOVÝM ÚRADOM

Významný nástupný priestor relax zóny je prepojený hravým natiahnutím existujúceho rastru stromov. Nová výsadba stromov bude druhovo príbuzná existujúcim stromom – druhy rodu *Acer*. Pod stromami vznikajú priestory pre rôzne funkcie. Detské ihrisko nadväzuje na mestský charakter tejto zóny, použitím farebného pryžového povrchu (Playtop povrch) so svetlými hravými líniami nadväzujúcimi na osovosť celej zóny, rovnako ako navrhovanými modernými hracími prvkami, v ohýbaných kovových línách. V tienistej časti na už existujúcej vyvýšenej modelácii terénu sme umiestnili širokú šmykľavku pre najmenšie deti, ktorá ústi do pieskoviska.

V najslnečnejšej časti ihriska navrhujeme vodnú hru, vytvorenú z hravo rozmiestnených stĺpikov na vodnú paru a vodnej pumpy spúšťajúcej vodné streky z pryžového povrchu. Máme za to, že výrazné klimatické zmeny a veľmi teplé letá si budú viac a viac vyžadovať vodné prvky nielen v parkoch ale i na detských ihriskách, ktoré nebudú mať len funkciu zábavnú, ale najmä budú osviežovať mikroklimu riešeného územia. Na pryžové ihrisko nadväzuje pergola (nechávame otvorenú možnosť umiestniť na pergolu exteriérové tieniace textílie), ktorá tvorí prechod medzi ihriskom a odpočinkovou zónou. Pod pergolou sme umiestnili i hracie prvky pre malé deti, pre ktoré je tienenie v slnečných dňoch nevyhnutné.

Konštrukcia sa ďalej otvára i do priestoru centrálnej zóny pod zachované stromy umiestnené v rastri. Na konštrukciu sú upnuté hojdné siete, ktoré z tohto priestoru vytvárajú skutočnú modernú relaxačnú zónu. V centre konštrukcie sa nachádza vodný prvok, vytvárajúci vodné zrkadlo s prispôsobivou veľkosťou, vytvorený jemnou terénnou modeláciou. Vodný prvok je možné úplne vypustiť, čím sa priestor otvára do predĺženia voľnej plochy, ktorá sa dá variabilne využiť na premietanie letného kina, postavenie pódia či trhových stánkov. Priestor námestia tak získava dynamický nestarnúci moderný nádych.

Workoutové a fitness ihrisko sme umiestnili v južnej (spodnej) časti reprezentatívne odpočinkovej zóny. Kovové prvky určené na cvičenie prechádzajú do terénnych modelácií priestoru na tréning parkouru. Priestor je sčasti schovaný pod stromami, ktoré sa tu objavujú ako pripomenutie stromového rastru vychádzajúceho z centrálnej časti odpočinkovej zóny. Jeho vizuálna prepojenosť s promenádou nabáda ľudí k zastaveniu sa a využitiu priestoru na fyzickú aktivitu.

Petang je všeobecne známy ako pokojná hra pre všetky vekové kategórie. Z tohto dôvodu sme už existujúce ihrisko presunuli do parkového predĺženia odpočinkovej zóny prechádzajúcej do priestoru medzi obytnými budovami. Na tomto mieste je petangové ihrisko sčasti schované pod stromami a ponúka tak možnosť príjemnej a pokojnej dlhej hry.

Väčšinový mobiliár v parku využíva typ lavičky, ktorý sa mení podľa požiadaviek daného miesta. Lavičiek sme navrhli dostatočný počet, predovšetkým na plochách stretávania sa.

- NÁVRH RIEŠENIA VEREJNÉHO PARKU

Park okrem relaxačnej a estetickej funkcie spĺňa najmä komunikačnú funkciu. Ľudia využívajú park ako prechodovú zónu do jednotlivých častí Trnavy. Trasovanie však bola prehustené. Jemnou remodeláciou trasovania v parku sme vytvorili sieť ciest, ktoré ponúkajú pohodlné a rýchle prepojenie všetkých nástupných a záujmových priestorov. Zároveň v parku vznikla okružná trasa s využitím pre pomalú prechádzku s niekoľkými zastaveniami po ceste. Zastavenia sú riešené formou plôch rozširujúcich uzly pohybu. Menšie rozšírenia sú doplnené o stromy rozdeľujúce spevnenú plochu a vytvárajúce pomyselné brány pre jednotlivé cesty alebo záhony s okrasnými rastlinami. V týchto plochách navrhujeme stromy nízkych kultivarov rodu *Tilia* a viackmenných rodu *Betula*. Dve veľké zastavenia ponúkajú drobné detské herné prvky, šachové stoly, záhony a sedací mobiliár, vďaka čomu vzniká na mlatovom povrchu príjemná sociálno-spoločenská zóna. Súčasťou návrhu je tiež jemný vodný prvok v spevnenom povrchu, ktorý zatriaktívni a zároveň v horúčavách osvieži klímu tohto malého námestia. Usporiadanie komunikačných zón do jednotného celku sme vytvorili dostatočne veľké voľné trávnaté plochy. Existujúce stromy v týchto plochách sú doplnené o výsadbu jedincov rodu *Quercus* a *Betula*, ktoré prepoja dreviny do menších skupiniek. Zastavenie v južnej časti údolia ponúka tiež vstup do oplotenej psej lúky, ktorá pozostáva z voľného trávnatého výbehu a stromovej tienistej časti s hernými prvkami pre psy určenými na agility. Celý priestor je doplnený o sedacie prvky pre majiteľov psov. Trnavčania využívajú v parku v zimných mesiacoch kopec na sánkovanie, tento priestor zostal zachovaný. Školský areál sa do parku otvára cez dva nové vchody zo severnej a zo západnej strany. Tým v čase otvorenia ponúka plnohodnotné a pohodlné prepojenie a obohacuje program parku o zaujímavé (netradičné) aktivity pre deti a mládež.

- KONTROLOVANÉ ZOBYTENIE AGÁTKY

Prvým krokom na zobytnie kopca, ktorý dodáva identitu celému priestoru, bolo v návrhu vytvorenie adekvátnych komunikácií pomocou drevených prekladov zabudovaných v teréne, ktoré pomáhajú pohodlne prekonať osem metrové prevýšenie Agátky. Na plošine na vrchole kopca sme navrhli drevenú terasu čiastočne vysunutú nad terén, čím sa otvoril výhľad do údolia pod Agátkou. Veľká drevená plocha je mierne rozdelená vsadenými stromami, aby tento priestor nestrácal príjemný prírodný nádych. Výhľadová terasa je doplnená o sedací mobiliár. Smerom areálu základnej školy sa terasa mierne láme a prechádza do sietí na lezenie a ležanie. Z jednoduchej vyhladky sme tak vytvorili priestor, ktorý láka na dynamické lezenie či skotúľanie sa po sieťach, ale zároveň je významným relaxačným priestorom s výhľadom do údolia pod Agátkou.

- REKONŠTRUKCIA IHRISKA POD AGÁTKOU V DUCHU TÉMY AGÁTKA

V našom návrhu vzniká pod Agátkou agátové ihrisko. Ihrisko koncipujeme ako štylizovaný rozprávkový agátový les ponúkajúci zaujímavé preliezky. Les symbolizujú agátové guľatiny (klady) vztýčené v priestore ihriska. Pre vytvorenie tieňa sú v blízkosti ihriska dosadené i solitérne stojace kultivary *Robinia pseudoacacia*. Veľký kopec Agátky prechádza v západnej časti ihriska do terénnych modelácií, vytvárajúcich zaujímavé oživenie priestoru. Menšie kopce sme doplnili LED svetielkami, podporujúcimi predstavivosť vo večerných hodinách, vytvárajúc z kopcov rozprávkové úle posiate drobnými včielkami, alebo rozsypané agátové kvietky. Celý priestor ihriska je však dôkladne osvetlený zvrchu, aby vytvoril bezpečnú trasu z pôvodne problémového prechodu okolo zimného štadióna. Na menšie kopce cez nízke agátové pne nadväzuje vyvýšená drevená lávka z plochých lát, ktorá celý drevený dizajn dopĺňa o moderný nádych. Z lávky je možné preliezť na drevené herné prvky z guľatiny so sieťami a lanami. Jemný svah pod Agátkou je využitý na spúšťanie sa na lanovke presunutej z horného ihriska.

- OBNOVA BYTOVÝCH DVOROV

Do dvorov medzi obytnými budovami sme navrhli z východnej strany od cesty adekvátne parkovacie priestory. Potreba parkovacích miest je zrejmá, preto sme zväčšili parkovisko a zatriktívili ho o výsadbu zelene, ktorá bude poskytovať tieňenie. Pre tento priestor navrhujeme jedince druhu *Acer campestre*, *Elsrijk*. Navyiac tento priestor využíva i už existujúce zdravé stromy, ktoré si cenia obyvatelia príľahlých domov. V západnej časti dostáva úprava parkoviska parkový charakter a stáva sa tak vizuálnym predĺžením parkového údolia. Požiadavka na herné prvky je v našom návrhu splnená, keďže blízkosť plnohodnotného detského i petangového ihriska je v pešej dostupnosti do 100m metrov.

Vo svahu za technickou jednotkou trafostanice sme navrhli adekvátne schodisko a rampu ústiacu do nástupného priestoru školy. Svah je zmiernený terasami a doplnený o výsadbu stromov a kríkov, ktorá je hustá v okolí technickej jednotky, aby zeleňou zatriktívnila neestetickú budovu a postupne sa rozvoľňuje smerom do svahu. Tieto skupiny drevín pozostávajú z kvitnúcich druhov rodu *Prunus* a viackmenných jedincov rodu *Betula*. Zo strany nástupného priestoru školy je pred technickou jednotkou postavená konštrukcia kovovej siete, ktorá umožňuje obrastenie popínavými rastlinami ako aj hravé využitie zavesením kriedových tabúľ, na ktoré si deti môžu kresliť.

- AREÁL ZÁKLADNEJ ŠKOLY SPARTAKOVSKÁ

Neodmysliteľnou súčasťou každého jednotlivca je nielen rodinné prostredie, kde prebieha primárna socializácia, ale aj škola, jej prostredie a aspekty, ako i voľnočasové aktivity mladého človeka ako súčasť sekundárnej socializácie. Preto návrh obnovy predmetného školského areálu vychádza práve z potrieb detí. Základnou ideou pri návrhu rekonštrukcie školského areálu bolo vytvoriť zaujímavý, podnetný, variabilný a zároveň príjemný exteriér, ktorý dá priestor na rozvoj detí v rámci vyučovacieho procesu i mimo neho.

Vstupný priestor do areálu školy tvorí existujúci hlavný vchod doplnený o vyvýšené trvalkové záhony s posedením, moderným prestrešením na bicykle a využitím svahu v podobe amfiteátra s priestorom na rozkladateľné pódium pre všestranné využitie. Vchod pre zamestnancov školy zo západnej časti je rozšírený a parkovisko pre zamestnancov školy s 24 parkovacími miestami a pásmi zelene. V návrhu počítame aj s úžitkovou plochou pre „záhradku“. Sme presvedčení, že pestovanie zeleniny či ovocia bude mať u detí pozitívny ohlas. Časť tejto hospodárskej záhradky sme vyhradili pre školníka pomocou drevených vertikálnych konštrukcií, ktoré ju delia od časti pre žiakov školy určenej najmä na výuku prírodovedy či prvouky. Úžitková plocha cez trávnik nadväzuje na exteriérovú triedu, ktorá je plne prestrešená pre prípadné nepriaznivé počasie, zároveň je však otvoreným objektom. Niektoré jej steny tvoria interaktívne trojstranné otáčacie tabule, ktoré slúžia ako učebné pomôcky pri vyučovaní. Táto exteriérová trieda má veľký potenciál prispieť k zatriktívneniu vyučovacích predmetov, najmä prírodovedy, prvouky či fyziky. Rovnako sa môže stať príjemným priestorom pre poobedňajšie aktivity školského klubu na prvom stupni základnej školy. V blízkosti sa nachádza aj toaleta a prívod vody. Súčasťou návrhu školského dvora je i plocha, kde si každá trieda zasadí svoj strom a technické ihrisko s prvkami pre výučbu fyziky formou hry.

Pri materskej škole sme navrhli trávnatú plochu, ihrisko výlučne pre deti materskej školy a veľké pieskovisko.

Bežecový ovál, ktorý v ostatnom čase pre nevyhovujúci povrch stratil svoju pôvodnú funkciu sme plne obnovili. Vďaka novému povrchu môže byť využívaný nielen na beh ale i na in-line korčuľovanie. Vo vnútornej ploche sme navrhli multifunkčné ihrisko pre športové aktivity ako volejbal, hádzaná, basketbal... Priestor je vhodný aj pre organizáciu pretekov a pre športové i kultúrne vyžitie obyvateľov. Na tejto ploche sme vytvorili aj nové detské ihrisko s rôznymi hernými prvkami a lezecký park, ktorý je tvorený konštrukciou ústiacou na lezeckú stenu a dlhými šmyklávkami. Lezecká dráha a stena využívajú svah vo východnej časti areálu. V priestore pod lezeckou dráhou sa nachádza skate park, ktorý sme zámerné lokalizovali do areálu školy, pre možnosť uzavretia priestoru. Zachovali sme tým požiadavku obyvateľov, aby bol hluk vo večerných hodinách minimalizovaný. V tomto priestore nechýbajú ani voľné trávnaté plochy.

V návrhu počítame aj s novými komunikáciami v areáli školy, mobiliárom či informačnými tabuľami pre lepšiu orientáciu v priestore.